

החליל פרק חמישי סוכה

6) [מוספתה פ"ד ה"ב ע"ש],
 7) [מוספתה ע"א א] אמת
 פ"ד מ"י, 8) [מוספתה פ"ד
 ה"ב], 9) מנילה כ"ב: תמנית
 כה"ה, 10) ויג' הערך מללל, 11)
 12) [ג"ל דרבה], 13) טענות
 ה"ה מדרש טו. יצמנת קבא;
 14) [ג"ל מ' טענת ויבא]
 בליקוט מהלים רמז תתע"ח;
 ויבא ענין ועקב, 15) טענת
 16) [כדליתא מנילה אל]:
 17) [בכנסת לר: ג], 18) בע"י:
 19) [ג"ל המשוררים], 20)
 21) עברית יא: אחת להשך
 מעשה דר"י בן תמיה שהשך
 לטעם בהפסד דלמות אלל ר'
 יוחנן בן גורג'ה וכו' ועי'
 רש"י קדושין כ"ג ד"ה מן וכן
 דרש"י צ"מ יא: העמיקו על
 נכון וע"פ רש"י בברכת סג:
 ד"ה ידוע נון.

הגהות הב"ח

6) נבראה אם אתה תבא ל'
 זמין:

גליון הש"ס

נבראה איחיהו עיני ירושלמי
 פ"ט דלמאן ויבא ענין הש"ס
 בשתי מילין קמ: יש אמת
 לתבילת הבמחה. כמש"ס
 מש"ס קמ: קמין קמ"ה ה"ב
 ע"פ מ"ט למתוך של כ"ג
 ה"ב: ע"פ מ"ט למתוך של כ"ג
 ע"פ מ"ט למתוך של כ"ג.
 ועיין בתוספתא ה"מ"ע קמין
 י"ד:

מוסף רש"י

אחרי קידה. טעם גדולו
 ושען עליהם וזמנה על
 שיעקב את הילכה וזקף,
 ומתוך שאינו יכול להשען
 על גדלו ואין ידיו להשען
 אוח עמוקו וזקף להשען
 בתמינו ומתוך כך נלעג
 בקרבן לטעם [מגילה כ"ב].
 מלקין אותו. משום שזעם
 שוא, דרבי שאינו יכול להשען
 הוא ומשענעו יתה לנשק
 [שבועות ב"ה]. א': אלל
 מלקין אותו שיען, הואיל
 דנקר דכרי שאין יכול לעמוד
 בו [דור"י ע"ה]. יבועה
 שכרה דוד שיתין. יבועה
 של בית המקדש, ובגמרת
 ירושלמי [ספרי ד"ה מ"ט
 תמולין של בית המקדש,
 והוא יסוד נלשון ויני [בבב]
 י"א]. קפא תהומא. כ"ג
 התוס', בגמרת ירושלמי
 (שם) שאלה אם חסם שהגביה
 קולו ואמר לו אל למכתב
 שאי כנעו על מהתוס' חסם
 מתן מורה שערדה כל הארץ
 ולא שמע דוד לבריו ועלו
 [בבב ע"ה]. א' שרי למכתב
 שם. פ' יתמקוהו המ"ט
 ועבר משום ואדעתא אם
 שם ולא תעשו כן וגו' [שם].

מוסף תוספות

א. הואיל ואין בהם משום
 רש"י פסחים טו.

יש מהם אומרים. היינו מושגתה דמתני' שמשכחין להקצ"ה על
 כך: אלו חסידים. כל חסיד הוא חסיד מעיקרו: שלא ישיש כו'.
 שלא עברנו בעזירה צילדותנו לזייס את זקנותנו: אם אני לאן
 הכל כאן. דורש היה לרבים שלא ימטאו בשמו של הקצ"ה אם אני
 כאן הכל כאן כל זמן שאני חפץ בזימ
 הזה ושכנימי שרויה בו יהא כבודו
 קיים ויצאו הכל כאן ואם מחטאו
 וראסקן שכנימי מי יבא כאן: הכי
 גרסינן במוספתא הוא היה אומר
 למקום שאני אוהב שם רגלי מוליכות
 אותי אם אהב סכא לזייס. ונראה לי
 שאף כאן ריך לגורסה כן משום
 דלמנר ר' יוחנן בתיבה רגלוהי דבר
 איניש כו' ואי לא גרסינן ליה מאי
 שייכא דר' יוחנן הכא: שלפה על
 פני המיס. שחמתא את ראשו והטילוהו
 למיס והכיר בו שהוא רוצח ופגעו בו
 עכשיו לטטים כיוצא בו: אמר לה
 על דאטפא אטופך. על שהלפת
 גלגולות של אחרים בתיס אטופך
 הניפוך אחרים עכשיו: לסוף מטיפוך
 יטופון. עוד יבא יוס ויציפו גולגולתם
 של אלו שרהגון: לאסר דמסעני.
 למקום שגורו עליו למות בו משם הוא
 מתבקש ליטול בשמותו: סמן מובילין
 ישיה. לשם רגליו מוליכות אותו:
 פני בושאי. על שם שהיו יפיש קרי
 להו הכי: אליהורף ואהיה. פסוק
 הוא במלכים שהיו סופרים לשלמה:
 דקא צעו מינאי. אלו ממבקשים
 ממני למעלה שהגיע זמנם למות ולא
 היה יכול ליטול בשמותם כיון שלא נגזר
 עליהם למות כי אם בשער לח:
 מסרינהו. שלמה: לשעירים. לשדים
 שהוא היה מלך עליהם כדכ"ה [ד"ה]
 ט) ויש שלמה על כסא ה' למלך
 שאלך על העליונים ועל המתמוסים:
 אטעינהו למחוא דלון. עיר שאין
 מלך המות שולט בזמנה כדלמינן
 בסוטה (דף מ"ו): עריצין ציה. לשמים
 משלמין ערבותן ומוליכין אותו למקום
 שמתבקש שם: שני גודליו. של שמי
 ידיו ושען עליהם עד שזמנה וגושק
 את הרפפה לקיים מה שנאמר כי רצו
 עזדיך את אצנייה [פסלים ק:]
 וזו קידה. האמורה בכמובים דלמנר
 מרס קידה על אפיס אין לו להשתטח
 להגיע לרץ גופו אלל פניו בלד
 מי שיועד ויכול לעשות כן ובדורו
 של רבן שמעון לא היה אחד מעומדי
 עזרה יכול לעשות כן אלל הוא:
 אינעל. נעשה חיגר לפי שכשזוקף
 גופו מאליו ואינו נשען על ידיו
 בחוקה לדחוף גופו למעלה נמצא כל
 אונס וקפיתו על מתניו: יעית. זירוק
 לשון כמנחיו קשת [בראשית כ"ג]: הטיח

אשה היתה בוררת חישין לשמחת בית השואבה. צירושלמי
 פריך היאך נזררת האיצא מעילה דשמן ופמילה היו של
 הקדש ומשני דקול ומראה וריח אין בהן משום מעילה: קשה דכפרק
 כל שעה (פסחים דף טו. ו) וס) אמרין עלה מעילה הוא לליכא הא
 איסורא איכא וי"ל דזררת לאו דוקא
 אלל כלומר הימא יכולה לזכור
 מרוב אורה: אם אני כאן. פירש
 צקונטרס שהיה הלל אומר בשמו
 של הקצ"ה אלל צירושלמי משמע
 שהיה אומר על עצמו דפריך ולקלוסוי
 הוא ריך כלומר וי היה ריך
 לשצמו והכתיב אלף אלפין ישמשוניה
 ומשני דכנגד ישראל היה אומר וכתיב
 עליו קילוסן של ישראל מן הכל שנאמר
 (שמואל ב ט) ונעיס ומירות ישראל
 וכתיב (מהלל ט) וחסה קדוש יושב
 תהלות ישראל ומיהו הא דקאמר אם
 חמה מצא אלל צימי אני אבא אלל צימי
 לא אפשר אלל צשינה דהא דריש
 ליה מלכתיב בכל המקום אשר אזכיר:
 את שמי אבא אלך וזכרתיך:
 רבי

הוא ראה גלגולת אחת שצפה על פני המים
 ומטיפוך יטופון אמר רבי יוחנן רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ביה לאתר
 דמיתבעי תמן מובילין יתיה הנהו תרתי בושאי דהוו קיימו קמי שלמה² אליהורף
 ואחיה בני שישא סופרים דשלמה הוו יומא חד חזייה למלאך המות דהוה
 קא עציב א"ל אמאי עציבת א"ל דקא בעו מינאי הני תרתי בושאי דיתבי הכא
 במרינהו לשעירים שדרינהו למחוא דלון כי ממו למחוא דלון שכיבו למחר
 הווא מלאך המות דהוה קבדה א"ל אמאי בדיחת א"ל באתר דבעו מינאי
 תמן שדרתינהו מיד פתח שלמה ואמר רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ביה
 לאתר דמיתבעי תמן מובילין יתיה תניא א"ל אמרו עליו על רבן שמעון בן גמליאל
 כשהיה שומח בית השואבה היה נוטל שמה אבקות של אור וזרק
 אחת ונוטל אחת ואין נוגעות זו בו וכשהוא משתחוה נועץ שני גודליו בארץ
 ושוחה ונושק את הרצפה וזוקף ואין כל בריה יכולה לעשות כן וזו היא קידה
 לוי אחוי קידה קמיה דרבי ואיטלע והא גרמא ליה והאמר רבי אלעזר לעולם
 אל יטיח אדם דברים כלפי מעלה שהרי אדם גדול הטיח דברים כלפי מעלה
 ואיטלע ומנו לוי הא והא גרמא ליה לוי הוה מטייל קמיה דרבי בתמני סכיני
 שמואל קמיה שבור מלכא בתמניא מוני חמרא אביי קמיה (דרבא) בתמניא
 ביעי ואמרי לה בארבעה ביעי תניא אמר ר' יהושע בן חנניה כשהיינו שמוחים
 שמחת בית השואבה לא ראינו שינה בעיינינו כיצד שעה ראשונה תמיד
 של שחר משם לתפלה ומשם לקרבן מוסף משם לתפלה המוספין משם לבית
 המדרש משם לאכילה ושניה משם לתפלה המנחה משם למשד של בין
 הערבים מבאן ואילך לשמחת בית השואבה איני והאמר רבי יוחנן א"שבעה
 שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו וישן לאלתר אלא הכי קאמר לא מעמנו
 טעם שינה דהוו מנמנמי אכתפא דהרדי: חמש עשרה מעלות: אמר ליה
 רב חסדא להווא מדרבנן דהוי קמסדר אגרתא קמיה א"ל ששמיע לך הני
 חמש עשרה מעלות כנגד מי אמרם דוד א"ל הכי אמר רבי יוחנן בשעה
 שכרה דוד שיתין קפא תהומא ובעי למשטפא עלמא אמר דוד חמש
 עשרה מעלות והורידן אי הכי חמש עשרה מעלות יורדות מיבעי ליה אמר
 ליה הואיל ואדברתן (מלתא) הכי אתמר בשעה שכרה דוד שיתין קפא
 תהומא ובעא למשטפא עלמא אמר דוד מי איכא דידע אי שרי למכתב שם
 אחספא

דברים. בנס' תענית (דף כה). עלית וישנת לך במרום ולי אתה משגיח על בניך: הא והא גרמא ליה. נעשם כחטאת¹ לזכיר ונעשם צעטת המאורע
 כדלמרינן במסכת שבת (דף ל"ג). נפל מורא חדד לנסינא: קמיה דרבי. צינתו שהיה נשאי ומכדין אותו לשמחו שהיה דולג תמיד בלדת ישראל
 ובחוליו כדלמרינן בנדרים (דף נ'): יומא דמחין ציה רבי אחי פורענות לעלמא: שצור מלנא. מלך פרס היה: מוגי חמרא. כוסות זכוכית
 מלאים יין ואין היין נשפך: רבי יהושע בן חנניה. מן הלויס המשוערים היה כדלמנר בערבין (דף י"ב): וכבר הלך ר"י בן גודגדא
 לסייע את ר' יהושע בן חנניה בהגפת דלמות: מלקין אותו. שנשבע לשוא ומשעה שילאט שצובה מפיו הרי הוא כנשבע על
 העמוד של אבן שהוא של זהב שאף זה נשבע על דבר שאי אפשר ובשבעות (דף ט"ו). תנן דהיינו שבעות שוא ומייסע על
 זדונה מכות וכגון שהתרו בו: בשעה שכרה דוד שיתין. ולא ספירא ליה שמשעת ימי בראשית נבראו ואי ספירא ליה שמת
 נתמלא עפר או לרורות וזרך לכרותן: קפא תהומא. כף התהום למעלה ויאל. וילף הברזל מתרגמינן וקפא פרולא (מלכים ב ו):
 א"ל רב חסדא לדידיה הואיל ואדברתן הכי אימתנר: מי איכא דידע כו'. דוד לא היה מורה הלכה בפני רבו אחימלך והוא היה שם:
 אחספא

יג א מ"י פ"ה מהלכות
 שבעות הלכה כ' ספני
 לאין לת טו"ע י"ד ספני
 לת ספיק ד:

תורה אור השלם

1. מובח אדמה תעשה
 לי ויבחת עלי את
 עלתיך ואת שלמך את
 צאנך ואת בקרך בכל
 הקיום אשר אזכיר את
 שמי אבא אלך
 וברכתך;
 2. אליהורף ואחיה בני
 שישא סופרים ויהושפט
 בן אחיהורף המבוידי:
 מלכים א ד ג

רבינו הגאון

הסידים ואני משמש.
 אלא מעשה] שלא טעמו
 טעם חטא בירודתו כל
 שכן בדיקונו. 6) הסידים,
 בעלי תשובה. הלל הוון
 כד הוה חמי [לון] עברין
 בפחו, הוה אמר וכו'
 קילוסין דהללו צירך,
 והכתיב אלף אלפין
 ישמשוניה. וכו' הוה חמי
 לון דעברין בכיסו, הוה
 אמר הכי, אי אני לינן
 מולך] [לית כאן מאן
 כאן]. א"פ' שיש כמה
 קילוסין לפניו, חביב עליו
 קילוסין ישראל יותר מן
 הכל, דכתיב ונעיס ומירות
 ישראל, ואתה קדוש וישב
 תהלות ישראל. ר' חייא
 רבה, אחוי כריעה קום ר'
 ונפסח ותרפא. לוי אחוי
 קידה קמי ר' ונפסח לוי
 נתרפא. הלל ראה גלגולת
 אחת צפה על פני המים,
 [אמר לה] על דאטפאך
 עטיפוך דאטפך יטופון.
 הנינו תרי כושי כו', אבד
 ר' יוחנן רגלוהי דבר
 איניש אינון ערבין ביה,
 לאתר דמתבעי תמן מובילין
 יתיה. כשהיה משתחוה
 רבן שמעון בן גמליאל
 היה נועץ שני גודליו,
 ושוחה ונושק פניו רצפה,
 וזוקף, (חבא שיתין אחי
 יכול לעשות כן. וזו היא
 הקידה. לוי הוה מללל
 קמי דר' בתמני סכיני,
 הניא אמר ר' יהושע בן
 חנניה כשהיינו מתעסקין
 בשמחת בית השואבה, לא
 היינו רואין שינה בעיינינו.
 שעה ראשונה תמיד
 של שחר, ומשם לתפלה
 השחר, ומשם למוסף,
 ומשם לתפלה המוספין,
 ומשם לבית המדרש,
 ומשם לאכילה ולשתייה,
 ומשם לתמיד [של] בין
 הערבים, מכאן ואילך
 לשמחת בית השואבה.
 ואסיקנא מאי לא ראינו
 שינה, בתרומה, אלא שעה
 עין נמנוס. ט"ו מילות
 כו'. בשעה שכרה דוד
 שיתין, קפא תהומא, בעא
 למשפך עלמא,

6) י"ל דל"ל יש מתן אומרים
 וי' אל חסידים ואני משמש
 ויש מתן אומרים וי' אל
 בעלי תשובה ל"ל וי' וי'
 במוספתא וירושלמי וכש"י
 כלן ויקיע.

החליל פרק חמישי סוכה

יד א ק"ש הלכה יח פתח
עשן יח טושי"ע א"ח סימן
פ"ח סק"י ט'
בו ב מ"י פ"ז מהלכות
כלי המקדש ה"ה ה':
בו ב ג מ"י ש"ט הלכה ו':

הנהגות הב"ח

(א) גמ' ואמו ליה
משתחוים
(ב) רש"י ד"ה משמע
שנא' וכו' שהיו עומדים
פחה היכל ה' כעשרים
והחמשה איש אחוריהם
הוא היכל ה' וגו' ולא
הול ליה למתכב כמ"ל
ועינת הסיכל כדמצי
גרסא דקמ"א והנה פחה
מקדש

רבינו חננאל

נשא אחותיפל קל וחומר
בעצמו ואמר, מה לעשות
שלוס בין איש לאשתו וכו'
הק"ב(י"ח) שמי הנביא ימחה
על המים, לעשות שלום
בעולם על אחת כמה וכמה.
כתב ס' אחסא ושרא
אחסא, ונחמ' שיתמר אלפי
גרמירי, אמר רוד ט"ו ויתפל
ואסיק להו למי ט"ו אלפי
גרמירי. קרא הנביא וכו'.
ירושלמי תרגום רב עליה דר'
שילא, קרא הנביא, כן ברוחיה.
אמר ליה ר' שילא, קרא
תרגולא. אמר ליה רב הונתאי
גביי כורח, כל בבר על נעילת
שערים, אתי לן למימר (קרא)
[בן] תרגולא. תמניא למעלה
העשירית. דנחתי תמישה (א)
לא וקמו אעשרה, [א] לא
דנחתי עשרה וקמו אחמשה.
תיקו. כתב אחוריהם אל היכל
ה' ופניהם קדמה, מלמד שהיו
מפריעין עצמן ומתריעין בלפי
מעלה כו'. ונעשו אנו
אומרים, אנו ליה מודים, ולו
עינינו מיהלות. **מתנ' א**
פוחתין כמ"א תקיעת
במקדש ולא מוסיפין על מ"ח
כו'. מתני' ולא כו' יהודה,
דנתיא ר' יהודה אמר אין
פוחתין משבע ואין מוסיפין
על י"ו. ובמאי פליגי,
ורפרשנו ר' יהודה חשיב
תקיעת ותרועה ותקיעה אחת,
שקבר שלשתן אחת הן
חשובות, הלכך נמצאין
כששנינו במשנתנו כ"א הם
לר' יהודה שבע, והמ"ח הם
י"ו. ומפרש שרשיתיהו
בשמועה זו מאי טעמא קא
חשיב שלשתן כאחת, ומאי
טעמא דנתיא דידן דקא חשיב
תקיעת אחת ותרועה אחת
ותקיעה אחת, לכל אחת כפני
עצמה, וחשיב לתקיעתא בכל
יום כ"א ובערב שבת בתוך
ההג מ"ח. ופשוטין דברי כל
אחת מהן ואין צריכין
פירושא. אבל האי דאמר רב
כתנא אין בין תקיעה לתרועה
ולתקיעה ולא כלום, צריכא
פירושא, ולאוקמא כר' יהודה.

מבוא רש"י

נשא אחותיפל קל וחומר
בעצמו ואמר, מה לעשות
שלוס בין איש לאשתו וכו'
הק"ב(י"ח) שמי הנביא ימחה
על המים, לעשות שלום
בעולם על אחת כמה וכמה.
כתב ס' אחסא ושרא
אחסא, ונחמ' שיתמר אלפי
גרמירי, אמר רוד ט"ו ויתפל
ואסיק להו למי ט"ו אלפי
גרמירי. קרא הנביא וכו'.
ירושלמי תרגום רב עליה דר'
שילא, קרא הנביא, כן ברוחיה.
אמר ליה ר' שילא, קרא
תרגולא. אמר ליה רב הונתאי
גביי כורח, כל בבר על נעילת
שערים, אתי לן למימר (קרא)
[בן] תרגולא. תמניא למעלה
העשירית. דנחתי תמישה (א)
לא וקמו אעשרה, [א] לא
דנחתי עשרה וקמו אחמשה.
תיקו. כתב אחוריהם אל היכל
ה' ופניהם קדמה, מלמד שהיו
מפריעין עצמן ומתריעין בלפי
מעלה כו'. ונעשו אנו
אומרים, אנו ליה מודים, ולו
עינינו מיהלות. **מתנ' א**
פוחתין כמ"א תקיעת
במקדש ולא מוסיפין על מ"ח
כו'. מתני' ולא כו' יהודה,
דנתיא ר' יהודה אמר אין
פוחתין משבע ואין מוסיפין
על י"ו. ובמאי פליגי,
ורפרשנו ר' יהודה חשיב
תקיעת ותרועה ותקיעה אחת,
שקבר שלשתן אחת הן
חשובות, הלכך נמצאין
כששנינו במשנתנו כ"א הם
לר' יהודה שבע, והמ"ח הם
י"ו. ומפרש שרשיתיהו
בשמועה זו מאי טעמא קא
חשיב שלשתן כאחת, ומאי
טעמא דנתיא דידן דקא חשיב
תקיעת אחת ותרועה אחת
ותקיעה אחת, לכל אחת כפני
עצמה, וחשיב לתקיעתא בכל
יום כ"א ובערב שבת בתוך
ההג מ"ח. ופשוטין דברי כל
אחת מהן ואין צריכין
פירושא. אבל האי דאמר רב
כתנא אין בין תקיעה לתרועה
ולתקיעה ולא כלום, צריכא
פירושא, ולאוקמא כר' יהודה.

מבוא רש"י

א. ואם ג' להביטל את העם
ממלאכה כולן תקיעות ימנה,
היה ר' יהודה מחשיבם כאחת. **מוס'**
שם ל: ד"ה ש. ב. [ד] שאני התם כיון דתקעו סך כדי להיות כל אחת אחת סימן לדבר
שם ל: ד"ה ש. ב. [ד] שאני התם כיון דתקעו סך כדי להיות כל אחת אחת סימן לדבר
אחד לאו המסקה קחשיב ליה. **מוס'** עמ"פ. י. ד"ה אן.
בעלמא. לפי שישקלו ולא כלום מזה (שם). אין בין תקיעה לתרועה ולא כלום. שלם יספק בין פשוטה שלפניה לתרועה
מזה (שם). ואין המסקה קחשיב ליה. **מוס'** עמ"פ. י. ד"ה אן.
מזה (שם). ואין המסקה קחשיב ליה. **מוס'** עמ"פ. י. ד"ה אן.
מזה (שם). ואין המסקה קחשיב ליה. **מוס'** עמ"פ. י. ד"ה אן.

אחסא. מפני שהתרום לולל ויודד ואינו נץ כדי שירד ויגוה על הנקב ובאגדת דספר שמואל מפורש שמואל דוד על פני נקב התהום
וכמו כן שהיה שם משמשת ימי בראשית: **לעשות שום זין איש לאסוף.** לזכור את הסוטה ואם טהורה היא היא שלום בייניה:
שמי שנתכב בקדושה. שנתכב במגילה ימן ה' אותך וגו' כדמצי וכתב את הלכות האלה וגו' **עלמא.** כמה שהתהום גבוה וסמוך לאלך מתלחלה העולם והאלך מנמחמת פירותיה: **אמר.** ט"ו

רבי יהודה סבר תקיעה ותרועה
ותקיעה אחת היא. **מכאן**
למה לפירוש הקונטרס דפרק כמה
מליקין (שם דף לה: ושם גבי שם
תקיעות בע"ש שכולן כסדר תקיעה
ותרועה ותקיעה והא דקמני הסם
המחיל לתקוע תקיעה שניה תקיעה
לאו דוקא לתרועה היא דלא קמני
מתניתין שלם להבטיל את העם
ממלאכה ור' יהודה לא חשיב לה
אלא אחת **א** וע"ג דלמרינן בשמעתינן
לרבי יהודה אין בין תקיעה לתרועה
ותקיעה ולא כלום לאו אכולהו קאי
דהך להבטיל את העם מן המלאכה
היה שהות גדול בין זו לזו כדאמר
בסוף כמה מליקין **ב** (ג"ז סט):

ועמדו כהנים בשער העליון שיוודו כו': בעי ר' ירמיה למעלה עשירית דנחית
כמושה וקאי אעשרה או דלמא דנחית עשרה וקאי אחמשה תיקו **א** תנו רבנן
ממשמע שנאמר ופניהם קדמה אינו יודע שאחוריהם אל היכל ה' אלא מה
תלמוד לומר אחוריהם אל היכל ה' מלמד שהיו פורעין עצמן ומתריעין בלפי
מטה: **אנו ליה וליה ועינינו כו':** אינו **א** והאמר רבי זירא **א** כל האומר שמע
שמע כאילו אמר מודים מודים אלא הכי אמרי המה משתחוים קדמה ואנו ליה
א (אנחנו מודים) ועינינו ליה מיהלות: **מתנ' א** אין פוחתין מעשרים ואחת
תקיעות במקדש ואין מוסיפין על ארבעים ושמונה בכל יום היו שם עשרים
ואחת תקיעות במקדש שלש לפתיחת שערים ותשע לתמיד של שחר ותשע
לתמיד של בין הערבים ובמוספין היו מוסיפין עוד תשע ובערב שבת היו
מוסיפין שש **א** שלש להבטיל את העם ממלאכה ושלש להבדיל בין קדש לחול
ערב שבת שבתוך החג היו שם ארבעים ושמונה שלש לפתיחת שערים שלש
לשער העליון ושלש לשער התחתון ושלש למילוי המים ושלש על גבי מזבח
תשע לתמיד של שחר ותשע לתמיד של בין הערבים ותשע למוספין שלש
להבטיל את העם מן המלאכה ושלש להבדיל בין קודש לחול:
גמ' **א** מתניתין דלא כרבי יהודה דנתיא ר"י אומר הפוחת לא יפחות משבע
והמוסף לא יוסף על שש עשרה במאי קא מיפלגי ר"י סבר תקיעה תרועה
תקיעה אחת היא ורבנן סברי תקיעה לחוד ותרועה לחוד מ"ט דרבי יהודה
אמר קרא **א** ותקעתם תרועה **א** (וכתיב תרועה יתקעו הא כיצד תקיעה ותרועה
אחת היא) ורבנן ההוא לפשוטה לפנייה ולאחרייה הוא דאתא (ור' יהודה
לפניה ולאחרייה מנליה נפקא ליה משנית) ורבנן מאי טעמיהו דכתיב
א ובהקדיל את הקהל התקעו ולא תריעו ואי ס"ד תקיעה תרועה אחת היא אמר
רחמנא פלגא דמצוה עביד ופלגא לא עביד ור' יהודה ההוא לסימנא בעלמא הוא
דאתא ורבנן סימנא הוא ורחמנא שויה מצוה כמאן אזלא היא דאמר **א** רב כהנא
אין בין תקיעה לתרועה ולא כלום כמאן כרבי יהודה **א** (אי רבי יהודה) פשוטא

בהו
שקדש היום להודיע ששכחה ויש מעתה חיוז סקילה במלאכה: **שלם לפתיחה** שערים. כמו בכל יום. שבעה שערים היו בעזרה: **שלם**
לשער העליון. דלמנן לעיל [א]: קרא הגזר תקעו והריעו ותקעו: **שלם לשער הפתוח.** דלמנן לעיל [א] הגיעו לעזרה תקעו והריעו
ותקעו והיו מאריכין בהן עד שהגיעו לשער היוצא למזרח והוא שער המזרח [ג]. מפרש אמאי לא חשיב שלם של מעלה
העשירית: **שלם למילוי המים.** אחר שמלאוס ושבו וצאו להן לעזרה דרך שער המים ומנן לעיל בפרק לולב וערבה (דף מה).
הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו: **שלם לגבי מזבח.** כשוקפין את הערבה כדתנן בפרק לולב וערבה לעיל (דף מה).
והוקפין את הערבה בצדי המזבח ותקעו והריעו ותקעו: **גמ'** **א** חסם היא. מזה אחת הן וחדא חשיב להו: ה"ג מ"ט דר"י דכתיב
א וקעקעס סרועה אלמא סרועה היינו סקיעה. כלומר מדקרי לתרועה תקיעה שמע מינה חדא היא: **היהו לפשוטה לפנייה** ופשוטה
לאחרייה. מהכא ילפינן לה בראש השנה (דף לה). דכתיב ותקעם והדר תרועה והדר כתיב תרועה יתקעו כלומר אחר התרועה
יתקעו: **היהו לסימנא בעלמא הוא.** היהו תקיעה שהיא להקהיל הקהל אינה אלף לסימן כשהיה משה רוצה לדבר אליהם ואינה
מזה: **רחמנא שויה מזה.** שמונזים להקהיל בסמינן זה ולא באחר: **ולא כלום.** לא היה מפסיק צינתיים אלף כדי שישמיה:

אחסא. מפני שהתרום לולל ויודד ואינו נץ כדי שירד ויגוה על הנקב ובאגדת דספר שמואל מפורש שמואל דוד על פני נקב התהום
וכמו כן שהיה שם משמשת ימי בראשית: **לעשות שום זין איש לאסוף.** לזכור את הסוטה ואם טהורה היא היא שלום בייניה:
שמי שנתכב בקדושה. שנתכב במגילה ימן ה' אותך וגו' כדמצי וכתב את הלכות האלה וגו' **עלמא.** כמה שהתהום גבוה וסמוך לאלך מתלחלה העולם והאלך מנמחמת פירותיה: **אמר.** ט"ו

רבי יהודה סבר תקיעה ותרועה
ותקיעה אחת היא. **מכאן**
למה לפירוש הקונטרס דפרק כמה
מליקין (שם דף לה: ושם גבי שם
תקיעות בע"ש שכולן כסדר תקיעה
ותרועה ותקיעה והא דקמני הסם
המחיל לתקוע תקיעה שניה תקיעה
לאו דוקא לתרועה היא דלא קמני
מתניתין שלם להבטיל את העם
ממלאכה ור' יהודה לא חשיב לה
אלא אחת **א** וע"ג דלמרינן בשמעתינן
לרבי יהודה אין בין תקיעה לתרועה
ותקיעה ולא כלום לאו אכולהו קאי
דהך להבטיל את העם מן המלאכה
היה שהות גדול בין זו לזו כדאמר
בסוף כמה מליקין **ב** (ג"ז סט):

ועמדו כהנים בשער העליון שיוודו כו': בעי ר' ירמיה למעלה עשירית דנחית
כמושה וקאי אעשרה או דלמא דנחית עשרה וקאי אחמשה תיקו **א** תנו רבנן
ממשמע שנאמר ופניהם קדמה אינו יודע שאחוריהם אל היכל ה' אלא מה
תלמוד לומר אחוריהם אל היכל ה' מלמד שהיו פורעין עצמן ומתריעין בלפי
מטה: **אנו ליה וליה ועינינו כו':** אינו **א** והאמר רבי זירא **א** כל האומר שמע
שמע כאילו אמר מודים מודים אלא הכי אמרי המה משתחוים קדמה ואנו ליה
א (אנחנו מודים) ועינינו ליה מיהלות: **מתנ' א** אין פוחתין מעשרים ואחת
תקיעות במקדש ואין מוסיפין על ארבעים ושמונה בכל יום היו שם עשרים
ואחת תקיעות במקדש שלש לפתיחת שערים ותשע לתמיד של שחר ותשע
לתמיד של בין הערבים ובמוספין היו מוסיפין עוד תשע ובערב שבת היו
מוסיפין שש **א** שלש להבטיל את העם ממלאכה ושלש להבדיל בין קדש לחול
ערב שבת שבתוך החג היו שם ארבעים ושמונה שלש לפתיחת שערים שלש
לשער העליון ושלש לשער התחתון ושלש למילוי המים ושלש על גבי מזבח
תשע לתמיד של שחר ותשע לתמיד של בין הערבים ותשע למוספין שלש
להבטיל את העם מן המלאכה ושלש להבדיל בין קודש לחול:
גמ' **א** מתניתין דלא כרבי יהודה דנתיא ר"י אומר הפוחת לא יפחות משבע
והמוסף לא יוסף על שש עשרה במאי קא מיפלגי ר"י סבר תקיעה תרועה
תקיעה אחת היא ורבנן סברי תקיעה לחוד ותרועה לחוד מ"ט דרבי יהודה
אמר קרא **א** ותקעתם תרועה **א** (וכתיב תרועה יתקעו הא כיצד תקיעה ותרועה
אחת היא) ורבנן ההוא לפשוטה לפנייה ולאחרייה הוא דאתא (ור' יהודה
לפניה ולאחרייה מנליה נפקא ליה משנית) ורבנן מאי טעמיהו דכתיב
א ובהקדיל את הקהל התקעו ולא תריעו ואי ס"ד תקיעה תרועה אחת היא אמר
רחמנא פלגא דמצוה עביד ופלגא לא עביד ור' יהודה ההוא לסימנא בעלמא הוא
דאתא ורבנן סימנא הוא ורחמנא שויה מצוה כמאן אזלא היא דאמר **א** רב כהנא
אין בין תקיעה לתרועה ולא כלום כמאן כרבי יהודה **א** (אי רבי יהודה) פשוטא

בהו
שקדש היום להודיע ששכחה ויש מעתה חיוז סקילה במלאכה: **שלם לפתיחה** שערים. כמו בכל יום. שבעה שערים היו בעזרה: **שלם**
לשער העליון. דלמנן לעיל [א]: קרא הגזר תקעו והריעו ותקעו: **שלם לשער הפתוח.** דלמנן לעיל [א] הגיעו לעזרה תקעו והריעו
ותקעו והיו מאריכין בהן עד שהגיעו לשער היוצא למזרח והוא שער המזרח [ג]. מפרש אמאי לא חשיב שלם של מעלה
העשירית: **שלם למילוי המים.** אחר שמלאוס ושבו וצאו להן לעזרה דרך שער המים ומנן לעיל בפרק לולב וערבה (דף מה).
הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו: **שלם לגבי מזבח.** כשוקפין את הערבה כדתנן בפרק לולב וערבה לעיל (דף מה).
והוקפין את הערבה בצדי המזבח ותקעו והריעו ותקעו: **גמ'** **א** חסם היא. מזה אחת הן וחדא חשיב להו: ה"ג מ"ט דר"י דכתיב
א וקעקעס סרועה אלמא סרועה היינו סקיעה. כלומר מדקרי לתרועה תקיעה שמע מינה חדא היא: **היהו לפשוטה לפנייה** ופשוטה
לאחרייה. מהכא ילפינן לה בראש השנה (דף לה). דכתיב ותקעם והדר תרועה והדר כתיב תרועה יתקעו כלומר אחר התרועה
יתקעו: **היהו לסימנא בעלמא הוא.** היהו תקיעה שהיא להקהיל הקהל אינה אלף לסימן כשהיה משה רוצה לדבר אליהם ואינה
מזה: **רחמנא שויה מזה.** שמונזים להקהיל בסמינן זה ולא באחר: **ולא כלום.** לא היה מפסיק צינתיים אלף כדי שישמיה:

אחסא. מפני שהתרום לולל ויודד ואינו נץ כדי שירד ויגוה על הנקב ובאגדת דספר שמואל מפורש שמואל דוד על פני נקב התהום
וכמו כן שהיה שם משמשת ימי בראשית: **לעשות שום זין איש לאסוף.** לזכור את הסוטה ואם טהורה היא היא שלום בייניה:
שמי שנתכב בקדושה. שנתכב במגילה ימן ה' אותך וגו' כדמצי וכתב את הלכות האלה וגו' **עלמא.** כמה שהתהום גבוה וסמוך לאלך מתלחלה העולם והאלך מנמחמת פירותיה: **אמר.** ט"ו

רבי יהודה סבר תקיעה ותרועה
ותקיעה אחת היא. **מכאן**
למה לפירוש הקונטרס דפרק כמה
מליקין (שם דף לה: ושם גבי שם
תקיעות בע"ש שכולן כסדר תקיעה
ותרועה ותקיעה והא דקמני הסם
המחיל לתקוע תקיעה שניה תקיעה
לאו דוקא לתרועה היא דלא קמני
מתניתין שלם להבטיל את העם
ממלאכה ור' יהודה לא חשיב לה
אלא אחת **א** וע"ג דלמרינן בשמעתינן
לרבי יהודה אין בין תקיעה לתרועה
ותקיעה ולא כלום לאו אכולהו קאי
דהך להבטיל את העם מן המלאכה
היה שהות גדול בין זו לזו כדאמר
בסוף כמה מליקין **ב** (ג"ז סט):

ועמדו כהנים בשער העליון שיוודו כו': בעי ר' ירמיה למעלה עשירית דנחית
כמושה וקאי אעשרה או דלמא דנחית עשרה וקאי אחמשה תיקו **א** תנו רבנן
ממשמע שנאמר ופניהם קדמה אינו יודע שאחוריהם אל היכל ה' אלא מה
תלמוד לומר אחוריהם אל היכל ה' מלמד שהיו פורעין עצמן ומתריעין בלפי
מטה: **אנו ליה וליה ועינינו כו':** אינו **א** והאמר רבי זירא **א** כל האומר שמע
שמע כאילו אמר מודים מודים אלא הכי אמרי המה משתחוים קדמה ואנו ליה
א (אנחנו מודים) ועינינו ליה מיהלות: **מתנ' א** אין פוחתין מעשרים ואחת
תקיעות במקדש ואין מוסיפין על ארבעים ושמונה בכל יום היו שם עשרים
ואחת תקיעות במקדש שלש לפתיחת שערים ותשע לתמיד של שחר ותשע
לתמיד של בין הערבים ובמוספין היו מוסיפין עוד תשע ובערב שבת היו
מוסיפין שש **א** שלש להבטיל את העם ממלאכה ושלש להבדיל בין קדש לחול
ערב שבת שבתוך החג היו שם ארבעים ושמונה שלש לפתיחת שערים שלש
לשער העליון ושלש לשער התחתון ושלש למילוי המים ושלש על גבי מזבח
תשע לתמיד של שחר ותשע לתמיד של בין הערבים ותשע למוספין שלש
להבטיל את העם מן המלאכה ושלש להבדיל בין קודש לחול:
גמ' **א** מתניתין דלא כרבי יהודה דנתיא ר"י אומר הפוחת לא יפחות משבע
והמוסף לא יוסף על שש עשרה במאי קא מיפלגי ר"י סבר תקיעה תרועה
תקיעה אחת היא ורבנן סברי תקיעה לחוד ותרועה לחוד מ"ט דרבי יהודה
אמר קרא **א** ותקעתם תרועה **א** (וכתיב תרועה יתקעו הא כיצד תקיעה ותרועה
אחת היא) ורבנן ההוא לפשוטה לפנייה ולאחרייה הוא דאתא (ור' יהודה
לפניה ולאחרייה מנליה נפקא ליה משנית) ורבנן מאי טעמיהו דכתיב
א ובהקדיל את הקהל התקעו ולא תריעו ואי ס"ד תקיעה תרועה אחת היא אמר
רחמנא פלגא דמצוה עביד ופלגא לא עביד ור' יהודה ההוא לסימנא בעלמא הוא
דאתא ורבנן סימנא הוא ורחמנא שויה מצוה כמאן אזלא היא דאמר **א** רב כהנא
אין בין תקיעה לתרועה ולא כלום כמאן כרבי יהודה **א** (אי רבי יהודה) פשוטא

בהו
שקדש היום להודיע ששכחה ויש מעתה חיוז סקילה במלאכה: **שלם לפתיחה** שערים. כמו בכל יום. שבעה שערים היו בעזרה: **שלם**
לשער העליון. דלמנן לעיל [א]: קרא הגזר תקעו והריעו ותקעו: **שלם לשער הפתוח.** דלמנן לעיל [א] הגיעו לעזרה תקעו והריעו
ותקעו והיו מאריכין בהן עד שהגיעו לשער היוצא למזרח והוא שער המזרח [ג]. מפרש אמאי לא חשיב שלם של מעלה
העשירית: **שלם למילוי המים.** אחר שמלאוס ושבו וצאו להן לעזרה דרך שער המים ומנן לעיל בפרק לולב וערבה (דף מה).
הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו: **שלם לגבי מזבח.** כשוקפין את הערבה כדתנן בפרק לולב וערבה לעיל (דף מה).
והוקפין את הערבה בצדי המזבח ותקעו והריעו ותקעו: **גמ'** **א** חסם היא. מזה אחת הן וחדא חשיב להו: ה"ג מ"ט דר"י דכתיב
א וקעקעס סרועה אלמא סרועה היינו סקיעה. כלומר מדקרי לתרועה תקיעה שמע מינה חדא היא: **היהו לפשוטה לפנייה** ופשוטה
לאחרייה. מהכא ילפינן לה בראש השנה (דף לה). דכתיב ותקעם והדר תרועה והדר כתיב תרועה יתקעו כלומר אחר התרועה
יתקעו: **היהו לסימנא בעלמא הוא.** היהו תקיעה שהיא להקהיל הקהל אינה אלף לסימן כשהיה משה רוצה לדבר אליהם ואינה
מזה: **רחמנא שויה מזה.** שמונזים להקהיל בסמינן זה ולא באחר: **ולא כלום.** לא היה מפסיק צינתיים אלף כדי שישמיה:

א. ואם ג' להביטל את העם
ממלאכה כולן תקיעות ימנה,
היה ר' יהודה מחשיבם כאחת. **מוס'**
שם ל: ד"ה ש. ב. [ד] שאני התם כיון דתקעו סך כדי להיות כל אחת אחת סימן לדבר
שם ל: ד"ה ש. ב. [ד] שאני התם כיון דתקעו סך כדי להיות כל אחת אחת סימן לדבר
אחד לאו המסקה קחשיב ליה. **מוס'** עמ"פ. י. ד"ה אן.
בעלמא. לפי שישקלו ולא כלום מזה (שם). אין בין תקיעה לתרועה ולא כלום. שלם יספק בין פשוטה שלפניה לתרועה
מזה (שם). ואין המסקה קחשיב ליה. **מוס'** עמ"פ. י. ד"ה אן.
מזה (שם). ואין המסקה קחשיב ליה. **מוס'** עמ"פ. י. ד"ה אן.

[שנת קנח. מכות יח.
גדרים פי: חילין קמ"א].
(ג) הערוך וקא נגני
מלא פי מפסיק המים
ועליו ועי' מוספות כמכות
מד: ל"ה לא וכו' העמקין
(ח) רש"ל מ"ז וה"ג אלמא
ונגני מ"א]. א יומא עו.
קדושין ע"ב. ד) כרית ל: ג.
מגילה כ"ה. ט) [עמ"פ יח].
(ו) שנת קד: ו) [עמ"פ יח].
י. מוספתא פי"ד ה"ה].
(ז) רש"ל מ"ז וה"ג אלמא
מריעה ומקיעה אחת היא
ועי' רש"ל ט) [עמ"פ יח].
ר"מ מ"ז.

תורה אור השלם

1. קרא אתי אל חצר
בית ה' הנביתים ויהי
פחה ויבדל ה' בין האזנים
ובין המזבח כעשרים
והמשה איש אֲחֻרֵיהֶם
אל היכל ה' וְיִפְתִּיחֶם
קְדוּתָהּ וְיִזְכְּרוּ מִשְׁתַּחֲוִיֹתֵיהֶם
קְדוּתָהּ לְשִׁמְשֵׁי:

מבוא רש"י

נשא אחותיפל קל וחומר
בעצמו ואמר, מה לעשות
שלוס בין איש לאשתו וכו'
הק"ב(י"ח) שמי הנביא ימחה
על המים, לעשות שלום
בעולם על אחת כמה וכמה.
כתב ס' אחסא ושרא
אחסא, ונחמ' שיתמר אלפי
גרמירי, אמר רוד ט"ו ויתפל
ואסיק להו למי ט"ו אלפי
גרמירי. קרא הנביא וכו'.
ירושלמי תרגום רב עליה דר'
שילא, קרא הנביא, כן ברוחיה.
אמר ליה ר' שילא, קרא
תרגולא. אמר ליה רב הונתאי
גביי כורח, כל בבר על נעילת
שערים, אתי לן למימר (קרא)
[בן] תרגולא. תמניא למעלה
העשירית. דנחתי תמישה (א)
לא וקמו אעשרה, [א] לא
דנחתי עשרה וקמו אחמשה.
תיקו. כתב אחוריהם אל היכל
ה' ופניהם קדמה, מלמד שהיו
מפריעין עצמן ומתריעין בלפי
מעלה כו'. ונעשו אנו
אומרים, אנו ליה מודים, ולו
עינינו מיהלות. **מתנ' א**
פוחתין כמ"א תקיעת
במקדש ולא מוסיפין על מ"ח
כו'. מתני' ולא כו' יהודה,
דנתיא ר' יהודה אמר אין
פוחתין משבע ואין מוסיפין
על י"ו. ובמאי פליגי,
ורפרשנו ר' יהודה חשיב
תקיעת ותרועה ותקיעה אחת,
שקבר שלשתן אחת הן
חשובות, הלכך נמצאין
כששנינו במשנתנו כ"א הם
לר' יהודה שבע, והמ"ח הם
י"ו. ומפרש שרשיתיהו
בשמועה זו מאי טעמא קא
חשיב שלשתן כאחת, ומאי
טעמא דנתיא דידן דקא חשיב
תקיעת אחת ותרועה אחת
ותקיעה אחת, לכל אחת כפני
עצמה, וחשיב לתקיעתא בכל
יום כ"א ובערב שבת בתוך
ההג מ"ח. ופשוטין דברי כל
אחת מהן ואין צריכין
פירושא. אבל האי דאמר רב
כתנא אין בין תקיעה לתרועה
ולתקיעה ולא כלום, צריכא
פירושא, ולאוקמא כר' יהודה.

מבוא רש"י

א. ואם ג' להביטל את העם
ממלאכה כולן תקיעות ימנה,
היה ר' יהודה מחשיבם כאחת. **מוס'**
שם ל: ד"ה ש. ב. [ד] שאני התם כיון דתקעו סך כדי להיות כל אחת אחת סימן לדבר
שם ל: ד"ה ש. ב. [ד] שאני התם כיון דתקעו סך כדי להיות כל אחת אחת סימן לדבר
אחד לאו המסקה קחשיב ליה. **מוס'** עמ"פ. י. ד"ה אן.
בעלמא. לפי שישקלו ולא כלום מזה (שם). אין בין תקיעה לתרועה ולא כלום. שלם יספק בין פשוטה שלפניה לתרועה
מזה (שם). ואין המסקה קחשיב ליה. **מוס'** עמ"פ. י. ד"ה אן.
מזה (שם). ואין המסקה קחשיב ליה. **מוס'** עמ"פ. י. ד"ה אן.

